

BANCA
MONDIALĂ

MOLDOVA

Subiect special: Subvențiile agricole

7 octombrie, 2013

- **Viziunea strategică a Republicii Moldova pentru agricultură se axează pe îmbunătățirea competitivității prin modernizare și integrarea în piețele globale.**
- **În pofida progreselor recente, sprijinul pentru investițiile în agricultură favorizează sectorul corporativ mai mult decât fermierii individuali mici și nu promovează suficient inovarea și competitivitatea.**
- **Mai multe ar putea fi făcute pentru consolidarea eficienței și echității subvențiilor investiționale în agricultură, reducerii vulnerabilității producătorilor și adaptarea sprijinului la schimbările climatice.**

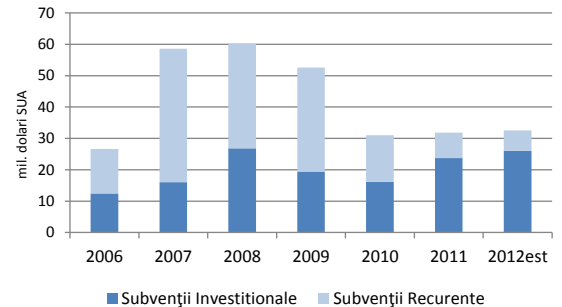
Subvenții agricole: Contextul și tendințele recente

Programul subvențiilor agricole din Moldova își propune să sprijine modernizarea sectorului și integrarea în piețele globale. În perioada anilor 2010-2013, 0,5 la sută din PIB-ul anual a fost cheltuit pe transferuri către fermieri în formă de subvenții investiționale. Între timp, incidența sărăciei este în continuare cea mai înaltă în zonele rurale, în special în rândul fermierilor și lucrătorilor agricoli. Prin urmare, modernizarea ar putea juca un rol important în reducerea sărăciei prin încurajarea producerii culturilor de înaltă valoare și reducerea vulnerabilității de producere.

Domeniul larg de aplicare a subvențiilor agricole nu încurajează suficient introducerea practicilor moderne și inovative în agricultură. Începând cu anul 2009, subvențiile pentru agricultură și-au schimbat destinația de la sprijinirea necesităților curente la susținerea investițiilor: în prezent subvențiile investiționale reprezintă 80 la sută din Fondul de susținere a agriculturii, în comparație cu 30 la sută în anul 2007 (Figura 1). Cu toate acestea, cea mai mare parte a subvențiilor pentru investiții continuă să fie absorbită de investițiile tradiționale, cu sprijin efectiv limitat pentru sectorul prioritar al agriculturii de valoare înaltă (AVI). De asemenea, sumele investițiilor asociate subvențiilor au scăzut în perioada anilor 2011 și 2012 (Figura 3).

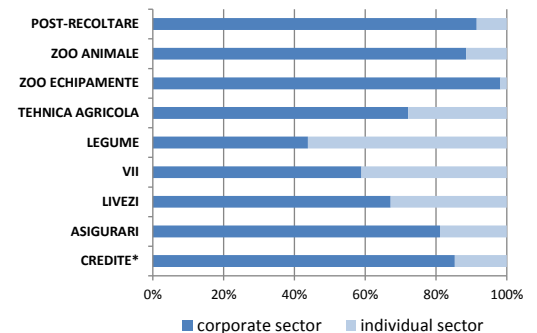
Sprijinul agricol pentru fermierii mici sau individuali este modest și nu reflectă rolul lor actual în producția agricolă de valoare înaltă. Sprijinul pentru investiții este capturat de un număr mic de gospodării mari care investesc preponderent în tehnologii și echipamente tradiționale. Gospodăriile mari corporative au beneficiat de aproximativ 75-80 la sută din subvenții agricole în ultimii trei ani (Figura 2). Acest lucru nu este compatibil cu ponderea relativă a celor două sectoare în totalul producției agricole (70 la sută individual față de 30 la sută corporativ). Între 2010 și 2012 valoarea medie a subvenției primite de sectorul corporativ a fost în creștere, iar diferența dintre sumele subvențiilor primite de gospodăriile individuale și corporative s-a majorat. Ca urmare, s-a redus includerea fermierilor individuali în programul subvențiilor.

Figura 1. Sprijinul agricol în Republica Moldova 2006-2012 (mil. dolari SUA)

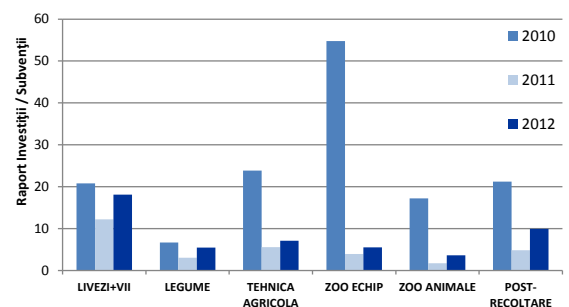
Sursa: Moldova BOOST, AIPA.

Figura 2. Beneficiarii de subvenții după măsuri, 2012

* subvenții recurente
Sursa: AIPA.

Figura 3. Investițiile în raport cu subvențiile, 2010-2012

Sursa: AIPA.

Îmbunătățirea direcționării subvențiilor investiționale în scopul unei creșteri incluzive

Este necesară adoptarea unui program de subvenții multianual pentru a stabili reguli clare de joc pentru sectorul privat, și pentru a îmbunătăți planificarea, implementarea și evaluarea programelor de subvenții.

Rezultatele obținute până în prezent de programele investiționale în derulare (în special programele de lungă durată) ar trebui să fie evaluate și posibil revizuite.

O incluziune mai sporită a gospodăriilor mici și mijlocii în programul de subvenții este importantă pentru creștere, deoarece acestea produc preponderent culturi de valoare înaltă și se confruntă cu constrângeri financiare mai mari la efectuarea investițiilor. Plafonarea valorii subvenției disponibile pentru un beneficiar individual ar permite creșterea numărului beneficiarilor potențiali. De asemenea, reorientarea sprijinului de la tehnica agricolă tradițională de scară largă la tehnologii/echipamente legate de AVI de mărimi mai mici ar spori participarea fermierilor mici.

Programele de subvenționare a investițiilor s-ar putea axa mai mult pe stimularea competitivității și integrarea în piețele globale. Domeniul de aplicare al programelor mari (cum ar fi programul de mașini agricole, livezi și vii, și programul pentru infrastructura post-recoltare și procesare) ar putea fi redus, accentul fiind pus în mod exclusiv pe producția și practicile de post-producere inovatoare, cu un impact mai puternic asupra productivității și competitivității sectorului pe termen lung. De asemenea, introducerea unor rate de subvenționare diferențiate, reducerea ratelor în timp, precum și limitarea măsurilor în timp ar ajuta la optimizarea programelor de subvenții. Reducerile în cadrul programelor existente ar permite, concomitent, consolidarea programului de sprijin prin introducerea unor noi măsuri axate pe abordarea deficitului de capital uman în sector, reducerea volatilității producției agricole, și îmbunătățirea conformării cu standardele UE privind siguranța și calitatea alimentelor. Aceasta din urmă reprezintă un element cheie pentru îmbunătățirea accesului la piață pentru producătorii moldoveni, în special în perspectiva Acordului de Asociere cu UE.

Tabelul de mai jos rezumă principalele măsuri de sprijin și propune opțiuni de reformă pentru atingerea obiectivelor în sector.

Tabelul 1. Rezumatul opțiunilor de reformare a programelor investiționale

#	Măsura de sprijin	Opțiuni de reformă
Reorientarea subvențiilor investiționale existente în scopul susținerii inovațiilor integrării piețelor și includerii producătorilor mici și mijlocii		
1.	Livezi și vii	Se propune axarea exclusivă pe sprijinirea tehnologiilor înalt productive inovatoare, care nu sunt încă pe larg adoptate de către producătorii din Moldova
2.	Legume de câmp protejat	Programul, după cum a fost modificat în 2013, este considerat oportun (nu se propun modificări).
3.	Utilaje și echipamente agricole	Se propune reducerea domeniului de aplicare a programului, sprijinul fiind axat pe utilaje și echipamente agricole moderne în bază de tehnologii performante, în special cu scopul de a susține sectorul prioritar de valoare înaltă.
4.	Zootehnie – tehnologii, echipamente	Pe măsură ce oportunitățile de piață (în special a piețelor de export) pentru produsele animale rămân a fi limitate, cele două programe trebuie să fie monitorizate îndeaproape și, eventual, redirecționate. Revizuirea ar putea include excluderea unor produse animaliere din lista celor subvenționate dacă acestea nu prezintă oportunități de piață.
5.	Zootehnie – animale de rasă	
6.	Echipamente post-recoltare și procesare	Acest program este, în general, eficient, însă ar putea fi consolidat prin aplicarea unei abordări diferențiate (aplicarea ratelor de subvenționare diferite) pentru a stimula activitățile inovatoare. Se recomandă revizuirea priorităților și axarea acestui program în exclusivitatea pe sectorul de valoare înaltă.
Noi programe trans-sectoriale pentru o abordare mai cuprinzătoare a provocărilor din sector: atragerea tinerilor, adaptarea la schimbările climatice și integrarea în piețele globale		
7.	Cerințele privind siguranța și calitatea alimentelor	Sprijinirea eforturilor sectorului privat pentru a se conforma la cerințele UE privind siguranța și calitatea alimentelor întru îmbunătățirea accesului pe piață pentru produsele vegetale și animale. Să se considere sprijinirea grupurilor de producători printr-o rată de subvenționare mai înaltă.
8.	Adaptarea la schimbările climatice	Aplicarea unui pachet privind schimbările climatice care ar combina: (i) sprijin recurent pentru stimularea adoptarea soiurilor noi cu randament înalt, precum și soiuri/rase rezistente la căldură, secetă; (ii) sprijin pentru investiții în echipamente/sisteme inteligente climatice (anti-grîndină, anti-îngheț, la irigații agricole, altele), și (iii) asistență tehnică conexasă și consiliere cu privire la riscurile generale privind schimbările climatice și măsurile de adaptare la nivel de gospodărie de fermieri, precum și consiliere/instruire mai specifică cu privire la cultivarea/utilizarea cea mai eficientă a noilor soiuri și echipamente.
9.	Fermieri tineri	Sprijinul acordat fermierilor tinerii (sub 40 de ani) a fost introdus în programul din anul 2013. Se recomandă sporirea acestui sprijin prin acordarea unui suport financiar singular pentru crearea gospodăriilor proprii, la pachet cu oferirea consultanței în afaceri. Acest program nou ar trebui evaluat după o perioadă de 2-3 ani, pentru a decide cu privire la continuarea sau încetarea acestuia.
Propuneri adiționale trans-sectoriale:		
1. Plafonarea unei subvenții (stabilirea unei limite maxime) oferite unui beneficiar.		
2. Stabilirea unei limite de timp de la 3 până la 5 (în unele cazuri 7) ani pentru oferirea subvenției.		
3. Reducerea cu timpul a ratei/mărimii subvenției.		
4. Stabilirea unor rate de subvenționare diferențiate (de la 10 până la maximum 50%)		